

**İSKENDER
ÖKSÜZ**

BEN YAPAY ZEKA

Ben yapay zekâ, geliyorum

İskender Öksüz

Yapay zekâ kadar hızlı gelişen bir teknoloji hatırlamıyorum. Bilgisayarın her adımını yakından izledim. Program yazmaya 1966'da başladım. İnternet, cep telefonu... Hiçbiri yapay zekânın temposunda değildi. Hatta yarısı hızında bile değildi.

Yapay zekânın Chat GPT ile hayatımıza girişinin üstünden henüz bir yıl ve birkaç ay geçti. Onun altında GPT 3,5 denilen yapay zekâ vardı. Sonra 4,0 çıktı. 5,0'ın eli kulağında. 3,5 çıktığında Microsoft'un projeye 10 milyar dolar yatırdığı konuşuluyordu. Rakam 100 milyar dolara çıktı. Tehlikelidir, durdurun sesleri yükseldi. Cin şişeden çıkmıştı. Kimi durduracaksınız? Silikon Vadisi'ni mi, Çin'i mi, Hindistan'ı mı? Yasak falan gelmedi ve yapay zekâ yoluna hızlanarak devam etti. Burada yazdığım bir yazıda Chat GPT'ye üniversite giriş sınavı Türkçe sorularını vermiştim. Sonuç 15 doğrudu. Bu bizim liselerin ortalama seviyesi civarındaydı. GPT4'e verdiğimde doğru cevap 35'in üstüne çıktı. Bu birim hiçbir lisemizin tutturamadığı bir başarıydı.

Tercüme onun işi

Yapay zekâ GPT'den ibaret değil ve çok marifeti var. Yakından ilgilendiğim bir beceri, tercüme. YouTube'da Bahadırhan Dinçaslan'ın Ecce Homo başlığını koyduğu sohbetler var. Biri tercüme üstüne. Program konuğu, Liberus ve Dedalus Yayınları'nın sahibi Faruk Akhan. Demez mi: *Yapay zekâyâ on kitap tercüme ettirip yayımladık. [Kimse anlamadı.](#)*

Birkaç gün önce bir genç arkadaşım benden Azar Gat'in *Milletler* kitabını istedi. Elimde Türkçesi yoktu. İngilizcesinin e-kitap hâli vardı. Yapay zekâyâ verdim. Daha doğrusu DeepL adlı yapay zekânın en ucuz modeline. Kitap 450 sayfa. Çevirdi. Yolladım. Arkadan sordum, nasıl gidiyor diye. "Gayet akıcı, sıkıntısız" dedi. Yalnız sayfa sonlarında ve paragraf sonlarında takıldığı oluyormuş.

Ben bu yapay zekâyla çeviri konusunu yazayım derken karşıma yazılmışı çıktı. [Enrique Dans](#) isimli bir medium.com makalesi. [Okumak parayla.](#) Oradaki [video](#) enteresan. Bir metni, yarım düzine insan ve iki çizgi film karakteri İngilizce, İspanyolca, Portekizce, Endonezce ve Hintçe okuyor. Dudak hareketleri tutuyor. Makalede, Mark Zuckerberg'le bir sunucunun kusursuz Hintçe mülakatından bahsediliyor. Sunucu da Zuckerberg de bir kelime Hintçe bilmiyor.

Siz de deneyin

Medium makalesinin başlığı, "*Babil Kulesi devrildi mi?*". Ecco Homo'daki sohbeti başlığı da "*Çevirmenler işsiz kalacak.*" Haklılar mı?

Kendim deneyeyim dedim. Yahya Kemal'in nesirlerinden bir paragraf aldım ve GPT3,5, GPT4, Google Translate ve DeepL'de denedim. Hepsi gayet başarılıydı. Her birinde önce İngilizceye sonra tekrar Türkçeye çevirttim. Düz yazıda bu iş bitmiş görünüyor.

Şiir deneyeyim dedim. Daha önce de bu sütunda GPT3-5'a Poe'nun Annabel Lee şiirini Türkçeye çevirtmişim. Melih Cevdet Anday'ın, "Üşüdü rüzgârından bir bulutun" mısraını "Soğudu..." diye çevirmişti. Şimdi tekrar denedim. 3,5 "ürpertti" dedi, diğerleri "üşüttü". Öğreniyorlar. Ama her şey toz pembe değil. Şunu verdim:

Senden bilirim yok bana bir faide ey gül
Gül yağını eller sürünür çatlasa bülbül

“Eller”i, organlardan çıkarıp yabancılar diye anlayan hiçbir yapay zekâ olmadı. Felaketlere bakın:

DeepL: Eller gül yağı sürdüğünde bülbül çatlarsa bile.

Google: Bülbül çatlarsa ellere gül yağı sürülür.

GPT 3,5: Bülbül ellerini yağınla ovuşturur, ta ki patlayıncaya kadar.

GPT 4: Gül yağı ellerime sürülse de, bülbül patlar.

Gözden iraksa, nerden irak

Yukarıda Medium makalesine atıf yaptığım [Enrique Dans](#), milletlerin derin kültürünü aksettiren hallerde yapay zekâ tercümesi sınıfta kalabilir diyor. Örnek olarak da “Fransa’da kediler 9, İspanya’da 7 canlıdır.” yazmış. Sonra başka örnekler veriyor. İngilizcede “Görmemin dışında, zihnimin dışında”, Fransızcada “Gözden uzak, kalpten uzak.” oluyor... Google tercümeyle İngilizcesini yapıştırdım. Bakın nasıl çevirdi: “Gözden irak olan gönülden de irak olur.” Enrique Dans bu konuda çok kesin hükümler vermese iyi olurmuş.

Dediğim gibi, öğreniyorlar. 13 Nisan tarihli gazetelerde şu haber var: Elon Musk, 2026’da yapay zekâ en zeki insandan daha zeki olacak dedi.

Sonuç ne? Yapay zekâ çeviri işini bitirdi mi? Bitirmese de çok kolaylaştırdı. Düz metinleri çevirtip üzerinden şöyle bir geçebilirsiniz. Yukarıda bahsettiğim yayıncı Faruk Akhan da interaktif bir yapay zekâ kullanmış. Paragraf paragraf başında durarak çevirtmiş. Microsoft’un GPT4 uygulamalarına verdiği isim de bu anlayışı aksettiriyor: Co-pilot. İkinci kaptan, yardımcı kaptan. Bize büyük yardımı dokunuyor ama uçağı bütün bütün teslim etmiyoruz. Şimdilik...

Geliyor. On yıllar sonra, gelecek asırda filan değil. Birkaç yılda.